

Simion Mehedinți

– Vechimea poporului român și legătura cu elementele alogene –

Dragoș Bugă

Moto:

Politica este știință și morală aplicată.

S. Mehedinți

Constantin Brătescu, urmașul lui Simion Mehedinți la catedra de geografie a Universității din București, spunea, printre altele, la deschiderea cursului de Geografie generală și antropogeografie din 27 octombrie 1939, referitor la S. Mehedinți (unde a asistat și profesorul): „Mi se pare că nu mă înșel, dacă, încercând o comparație, l-aș pune pe profesorul și geograful Mehedinți, nu alături de exploratorul și naturalistul Alexander von Humbold, ci mai curând alături de anthropogeograful Fr. Ratzel. Geograful Simion Mehedinți nu este atât cercetătorul pe teren al unor realități geografice sau etnografice și nici numai un erudit selectiv, cât mai curând cugetătorul care, din bibliotecă și laborator, sintetizează, în linii mari arhitectonice, structura disciplinei noastre, enunțând idei fertile pe baza unei experiențe și a unui material selecționat o viață întregă (...). Omul și în special poporul român, mai mult decât mediul fizic, formează preocuparea de predilecție a primului nostru geograf.”¹

Nimeni altul nu l-a caracterizat mai bine pe Simion Mehedinți decât Constantin Brătescu. Multe dintre lucrările lui Simion Mehedinți tratează originea și dezvoltarea poporului român ca unitate etnografică, printre care cităm: *Poporul* (Editura Viața Românească, București, 1913); *Vechimea poporului român și legătura cu elementele alogene* (Editura Cartea Românească, București, 1925); *Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale* (București, 1925); *Le pays et le peuple*

roumaine. *Considerations de géographie physique et de géographie humaine* (București, 1927); *Dacia pontică și Dacia carpatică*, în vol. „Dobrogea, cincizeci de ani de viață românească” (1878-1929), (București, 1928); *Cadrul antropogeografic al Ardealului*, în „Monografia Ardealul”, (București, 1928); *Din literatura etnografică a limbii*, în vol. „Omăgiu lui I. Bianu”, (București, 1928); *Qu'est-ce la Transylvanie?*, în „Buletinul S. R. R. G”, tom. LIX (1940), etc. etc.

Se impune, ca noi toți, să cunoaștem, nu numai aceste lucrări, ci și întreaga activitate științifică și didactică a profesorului Simion Mehedinți, ca să ne dăm seama, ce rol a jucat el în geografia românească, într-o perioadă, când se discuta, ca și acum, originea poporului român și repartitia lui în spațiul carpato-danubiano-pontic.

Referitor la originea și dezvoltarea poporului român, Simion Mehedinți susține, în lucrarea *Vechimea poporului român și legătura cu elementele alogene*, că trebuia pornit de la daci. Părinții noștri daci – spune Simion Mehedinți – formau o masă etnică de mari dimensiuni și ajunseseră la o civilizație și o cultură însemnată, cu mult înainte de romanizarea lor. Poporul român – afirmă Mehedinți – este unul din cele mai vechi popoare ale întregului continent.

Istoricii pun, de obicei, începuturile vieții poporului român la momentul cuceririi Daciei de către Traian, adică la un secol după nașterea lui Christos. Este o supremă onoare – spune Simion Mehedinți – pentru poporul român că poate aminti în biografia sa numele celui mai mare roman, dar marele împărat, cum îl numește S. Mehedinți, este abia un episod în viața milenară a poporului român. Când a venit el la Dunăre – continuă Mehedinți – statul dac era de o sută și mai bine de ani în culmea înfloririi; era singura putere europeană capabilă de a ține în cumpănă imperiul roman. La anul 513, când Roma stăpânea doar câteva sate pe malul stâng al Tibrului (nici cât Țara Bârsei spune Mehedinți), părinții noștri daci de la Dunăre formau un neam mare, închegat și puternic, care ținea calea în Balcani celui mai mare monarh al Asiei (Darius al lui Histaspes). Simion Mehedinți susține că și Herodot afirmă, că, în acea vreme, poporul tracilor era cel mai numeros din toată Europa, iar geții,

stăpânii malurilor dunărene, erau cei mai viteji și mai drepecți dintre toci traccii. Geții erau ca și romanii plugari, în contrast cu grecii care erau oameni de mare.

Când Alexandru Macedon a trecut noaptea peste Dunăre, soldații lui au trebuit, a doua zi, ca să poată înainta, să culce spicele cu lancea, ca să poată merge printre lanurile străbunilor noștri. În acea perioadă – spune Mehedinți – semințiile germane trăiau în pădurile din mijlocul și marginea nordică a Europei, ca și cele din pădurile Canadei, pe când locuitorii de la Dunărea de Jos aveau sate, orașe, monedă – și făceau negoț cu cereale spre Egea (primeau în schimb produse mai fine ale industriei mediteraneene). Dunărea era pentru daci un fluviu sfânt, după cum era Gangele pentru indienii (când plecau la război ei beau apă din Dunăre).

Pe vremea lui Burebista (rege), statul dac se întindea până la Nipru, iar spre apus până la Adriatica, la Alpi și dincolo de Viena. Între timp, Imperiul roman se extinde continuu; cucerește Adriatica, Grecia și Macedonia și ajunge la Dunăre, cotropind teritoriul dac de la sudul Dunării, în lungul căreia construiește întărituri. Această înaintare a durat 200 de ani, perioadă în care limba latină a început să se vorbească în toate teritoriile ocupate până la Dunăre. Războiul pentru cucerirea Daciei a durat 7 ani și se termină prin înfrângerea lui Decebal. Unii daci, dinspre Banat și dinspre Dunăre, pe unde comerțul și limba latină pătrunseseră cu două generații înainte, se împăcaseră, chiar de la început, cu romanii.

În timpul lui Traian se dezvoltă comerțul și se construiesc drumuri pe valea Oltului și a Mureșului, până în inima Daciei. Cu toate acestea, dacii continuă să se organizeze și să lupte. În părțile de nord și de răsărit poporul dac a rămas însă neclintit. Ptolomeu – spune Simion Mehedinți – ni-l arată, după moartea lui Traian, stăpânind nu numai lanțul carpatic, ci și toată țara dinspre răsărit, până la Nistru.

Dacii au luptat continuu contra romanilor până când legiunile romane s-au retras peste Dunăre.

Adevărul etnografic – spune Simion Mehedinți – arată că pe daci nu i-a învins armatele romane, ci limba și cultura latină, precum și

încuscrirea cu colonii romani.

– Am pățit și noi – susține Mehedinți – ceea ce au pățit galii. Francezul de azi este tocmai galul descris de Cezar, atât că nu mai vorbește limba druzilor, ci o limbă romanică. Nici noi nu mai vorbim limba strămoșilor, dar sângele, în multe părți, a rămas dac, chiar după cucerirea lui Traian. A vorbi de pieirea dacilor nu numai în vremea lui Traian, dar chiar după Aurelian, înseamnă a nega adevărul etnografic că: o masă omenească ajunsă în fază de popor, nu mai părăsește pământul său, ci numai se transformă pe încetul, crescând sau scăzând timp de secole și îmbrăcând forme noi de viață. Toți năvălitorii: celții, bastarnii, goții, hunii, gepizii, avarii, slavii, pecinegii, cumanii și tătarii au dispărut rând pe rând. Numai poporul român se găsește și azi legat de masivul carpatic și ținuturile dimprejur.

– Părăsirea Daciei de populație este o *evidentă sofismă* – spune Mehedinți. Mai întâi din punct de vedere geografic, o masă de populație, de pe un teritoriu așa de întins ca Dacia, nu putea intra în micuțul ținut botezat Dacia Aureliană, după cum Tisa, Someșul, Crișul, Mureșul, Oltul și toate celelalte ape dimprejurul Carpaților n-ar încăpea în albia Timocului. La aceasta se adaugă și un argument social: ce ar fi câștigat populația din Dacia să fugă de goții din stânga Dunării, ca să găsească pe dreapta iar pe goți, din care unii, slujeau în armata romană. Se știe și se cunoaște faptul că semințiile se mută, dar o formație etnică ajunsă în fază de popor, cum au fost dacii de la Herodot și până la Aurelian, poate trimite colonii, dar nu emigrează în totalitate. Istoria nu ne arată un astfel de fenomen niciodată și nicăieri.

– Nu ne-au îngenunchiat nici năvălirile popoarelor. Invaziile lor – susține Mehedinți – erau ca *grindina*, care culcă sămănăturile pe unde trece furtuna. În lături, însă, sămănături întregi rămân neatinse și se dezvoltă încontinuu. Singurul rezultat mai pronunțat a fost doar infiltrarea slavă. Veniți ca robi încă din epoca daco-romană, apoi cu goții și hunii, iar mai târziu cu avarii, ei au fost asimilați de numărul mare al populației autohtone din masivul carpatic, dar au reușit să se afirme în Peninsula Balcanică, precumpănind acolo elementul românesc, care a fost într-o

continuă descreștere, dar care a avut totuși un mare rol în organizarea vieții sociale, la sud de Dunăre.

Simion Mehedinți spune că un om de știință exactă, *Cvijic*, mărturisește că Serbia modernă este, în bună parte, încheagată cu ajutorul social al aromânilor. Încă din veacul trecut (XIX), ei erau singurii știutori de carte, singurii comercianți mai însemnați, singurii industriași, singurul element politic mai viu. Tot *Cvijic* afirmă că, în *Balcanul mijlociu*, elementul cel mai dezghețat este al românilor bulgarizați (*Vechimea poporului ...*, p. 30).

Și la sud de Dunăre, ca în toate locurile, populația dominantă asimilează progresiv pe cei puțini. Așa s-a întâmplat cu elementul român. La nord de Dunăre fenomenul a fost invers. S-a adăugat, e drept – spune Mehedinți – o insulă alogenă, a ungarilor, care venind de la răsărit, a înaintat timp de aproape 200 de ani până a ajuns în podișul ardelean, mai târziu apare o grupare a sașilor, ca oaspeți. Numărul mare al românilor, de la începutul vieții umane, și continuitatea lor în spațiul carpato-danubian au făcut ca românii să fie din Evul Mediu și până azi singurul popor, ca formație politică, fără eclipsă. „Toți vecinii noștri: bulgari, sârbi, unguri, polonezi și ucraineni au văzut hotarele lor pierind, în anumite perioade ale istoriei, rând pe rând de pe harta Europei. Noi din vremea geto-dacă până azi am locuit între Balcani și Carpați, având Dunărea ca axă a istoriei noastre. Am pierdut în epoca slavă și turcă jumătate din teritoriul geto-dac, adică cea mai mare parte din ținutul de la sudul Dunării, dar l-am păstrat pe cel de la nordul fluviului.” (*Vechimea poporului român ...*, p. 32 și 35).

– Am rezistat în spațiul carpato-danubiano-pontic în fața tuturor popoarelor care s-au perindat, în decursul istoriei, pe aceste meleaguri, datorită masivității poporului nostru, începând de la geto-daci, care reprezintă rădăcina, ce a înmugurit continuu și s-a extins în jurul spațiului carpatic.

Alături de români trăiesc astăzi, ca în toate țările, alte naționalități, pe care suntem datori – spune Mehedinți – să le privim așa cum sunt, iar minoritățile sunt datoare, la rândul lor, să vadă pe români nici mai

buni, dar nici mai răi de cum sunt (*Vechimea poporului român ...*, p. 9).

Raporturile dintre popoare nu se întemeiază pe sentimente de simpatie sau antipatie. Realitatea însă dovedește, de multe ori, tocmai contrariul. Istoria este plină de nenorociri născute din calomniile dintre neamuri, din prigoniri confesionale și din alte rătăcirii omenești. Cine va putea povesti vreodată tot disprețul pe care popoarele privilegiate le-au arătat celor fără privilegii? Câte nedreptăți s-au făcut față de populația românească a satelor din Ardeal. Asta – spune Mehedinți – nu înseamnă că trebuie să ne răzbunăm, dacă voim ca la nenorocirile din trecut să nu se adauge altele și în viitor.

Legătura cea mai sănătoasă între minorități și poporul român este aceea care se întemeiază pe adevăr științific. Spre binele nostru – afirmă Mehedinți – ca „oaspeții a acestui pământ”, sașii de exemplu, să rămână lângă noi ca termen de comparație și *model viu de muncă*, tot mai civilizată. Ei sunt pentru noi o lecție de pedagogie aplicată. Tot așa – continuă S. Mehedinți – nu trebuie să ne gândim, cu cea mai mică amărăciune, la ungerii năvălitori de acum 1000 de ani. Trebuie să prețuim însușirile reale ale poporului maghiar și să considerăm ca un câștig material și moral orice emulație în viața noastră comună. Nici măcar de diferența de rasă nu mai poate fi vorba, pentru cei care respectă adevărul științific. Etnografia ne arată că ungerii au păstrat doar o limbă asiatică, dar elementul somatic s-a schimbat adânc. Părul, pielea, trăsăturile feței și alte caractere turanice s-au pierdut de mult. Fiind o mână de oameni, un roi de călăreți, care au colindat Europa vreo 200 de ani, aducând roabe (femei) din toate națiile, ei s-au pierdut, aproape cu totul, în masa europeană. Îndeosebi noi românii – spune Mehedinți – le-am dat atâtea elemente, încât ar fi o absurditate să ne urâm propriul nostru sânge. Tot astfel, trebuie să privim și celelalte minorități naționale care trăiesc alături de noi. Așa concepe Simion Mehedinți conviețuirea românilor cu toate minoritățile naționale, în folosul întregului popor român.

Sperăm ca realitățile să fie mai puternice decât prejudecățile și să învingă adevărul.

Politica – spune Simion Mehedinți – este știință și morală aplicată.

Cine se amestecă în viața politică, fără această adâncă convingere, acela este lipsit de simțul realității și devine un izvor de primejdie, nu numai pentru el, ci și pentru statul pe care îl reprezintă.

NOTE:

¹ C. Brătescu, *Geograful Simion Mehedinți*, extras din „Revista geografică română”, an 2, 1939, fasc. II-III, p. 5 și 9.